

Téereb Danyeel — Juroom-ñeent-fukk ak juróom-benn bi ak juróom-benn-ñent-fukk bi ak juróom-benn benneen-ñaar`´´

Ubbi gis-gisu bu mujj Daniel: Xalaatu Milerit ci dëgg-yonu waxi Yàlla ngir tey

Jeff Pippenger

2024-03-24

Nu ngi tàmbali seet gis-gis bu mujj bu Daniel, di jëfandikoo sart bu Alpha ak Omega di tegu, buy wone ne moom dafay sax ràññee mujje gi ak tàmbali gi. Kon nag Belteshazzar, mi di Daniel ci benn sarax bu njëkk bi ci gis-gis bu mujjam, war naa itam a feesaloo ci pàcc bu mujj bu gis-gis boobu sax. Nu wone nañu ne Belteshazzar dafay tegu askanu kóllëre Yàlla ci fan yu mujj yi, ñiy xam “chazon,” mooy gis-gis bu jaar-jaaru waxu yonent, ni ko baat bi “mbir” di tegu ci aaya bi njëkk. Gis-gis boobu buy jaar-jaaru waxu yonent mooy “juróom-ñaari yoon,” yi ci Levitik ñeent-fukk ak juróom-benn, yi yem ak ñaar junni juróom-ñent téeméer ak ñaar-fukk at. Belteshazzar itam xam na “gis-gis” gi ci aaya bi njëkk, mooy gis-gis bu “mareh” buy ñaar junni ñett téeméer at, te loolu dafay tegu feeñ gu gaaw gu Almasi bi.

Ci tereelu fukk, Daniel moo di wone yëngu-yëngu malaaka bu njëkk bi, te itam yëngu-yëngu malaaka bu ñetteel bi, ndaxte ñaari yëngu-yëngu yooyu ñoo di matal léebu fukki janq yi. Ci tereelu fukk am na lu néewul juróomi dëgg yu bokkoon ci yëngu-yëngu Millerite bi, te yooyu di wone dëgg yu yëngu-yëngu malaaka bu ñetteel bi war a itam jaar ci seen xam-xam ak seen jëf. Ñaari yëngu-yëngu yi ñoo di matal léebu fukki janq yi, te janq yu xelu yi ci ñaari yëngu-yëngu yooyu war nañu a xam dëgg yeneen waxu yonent boobu. Ñaari yëngu-yëngu yi war nañu a xam dëgg yonent bu njëkk bi Miller gindiwoon ngir mu xam ko, ni ko Léwitiik ñeenti-fukk ak juróom-benn bi di wone ci wax ja ne “juróom-ñaari yoon.” Ñetti yeneen jaar-jaari yamale ak xam-xam yi dañu nekk ci ay aaya yu mujj yi ci tereelu bi.

Te li dale fan waxtu wooye saraxu bes bu nekk bi, te ñu taxawal itam njub, ba mu doon lu yàq te wéetal, dina am junni ak ñaar téeméer ak juróom-ñeent-fukk fan. Yaw a barkeel moom miy muñ, te agsi ci junni ak ñett téeméer ak juróom fan ak ñett-fukk fan. Waaye demal sa yoon ba ci mujje; ndaxte dinga noppalu, te taxaw ci sa cër ba ci mujjug fan yi. Daniel 12:11–13.

Mbooloom Yàlla yi des ci téereb Peeñ mi am ñetti man a doon seeni màndarga yu mag ci waxi yonent yi. Ñoom dañuy sàmm ndigali Yàlla yi, am ngëmug Yeesu te dëggal Xel mu Sell mi ci waxi yonent yi.

Noonu ma ne ma ne: «Bind na ñi ñu woote ci reeru céetug Juru-gànnaw bi.» Te mu ne ma ne: «Lii mooy wax yu dëgg yu Yàlla.» Noonu ma dëpp ci ay tànkam ngir jaamu ko. Waaye mu ne ma ne: «Bul def loolu; man, sa moroomu jaam laa, te boka naa ak sa bokk yi yor seedeel Yeesu; jaamu Yàlla; ndaxte seedeel Yeesu mooy xelu kàddug wax ci kanam.» Peeñu Yowaana 19:9, 10.

Ñi nga xam-xam, Millerites yi dégg nañu bu baax ne “bi bés bu nekk,” ci téereb Daniel, mooy xeet-xeeti diiney bokk ak paganism, te ne “waxtu bi bi bés bu nekk” “ñu jélée ko,” mooy atum 508. Bëgg a bañ dégg googu mooy bañ sañ-sañu “seedeel Yeesu,” mi “mooy Xelum Kàddug Yóment bi,” ndaxte Xelum Kàddug Yóment bi leeral na bu baax ne Millerites yi jub nañu ci seen xam-xam bu jëm ci “bi bés bu nekk.”

«Noonu gis naa ci mbirum “Bés bu nekk,” ne baat bi ñuy wax “sarax” xel nit moo ko yokk, te bokkul ci tekst bi; te Boroom bi mooy jox gis-gis bu jub ci moom ñi joxee xaacu waxtu àtte bi. Ba bennoon nekkee, bala 1844, lu ëpp ci ñoom dañoo bokk benn ci gis-gis bu jub ci “Bés bu nekk;” waaye gannaaw 1844, ci jaxasoo bi, dañoo nangoo yeneen gis-gis, te lëndëm ak jaxaso topp ca.» Review and Herald, November 1, 1850.

Millerites yi xamoon nañu ne bañug ñaareelu ngëm gu pagaan bi ci jëm kanamug seddale bu pap bi ci doole ji ci atum 538, dañu ko dindiwoon ci atum 508. Millerites yi juboon nañu, waaye seen xam-xam dafa daan. Nit ñi Yàlla ñu mujj ci fan yu mujj yi, ñi ñu tektale ci Belteshazzar ci wax jëkk ba, dinañu gis ne li diggante atum 508 ak 538 di firndeel jamono ju yonent buy amal, te ñu ko misaale woon ak fanweeri at yu waajal ci dundug Kirist, yi jiitu woon ngir mu jot doole ci ay Sóobu. Dinañu gis itam ne jamono ju yonent jooju dafay tektale itam jamono ju yonent jooju dëggante 1776 ba 1798, te ñetti jamono yooyu yépp dañuy tektale jamonoy rëccu ñéentu fukki junni ak ñent téeméer ak ñeent-fukk ñaar ñi, mi tàmbalee ci 11 Suwelet 2001, te muy jeex ci yoonu dibeer bu Sunday bi di ñëw léegi.

Ci tereelu fukk, Daniel dafay tegtal Millerites yi ak juróomi dëgg ak xew-xew yu am solo yi war a dellu ci ñi Belteshazzar di tegtal. Ñetteelu dëgg ak xew-xewu Millerites yi mooy “gis-gis bu jub ci ‘daily,’ ... Boroom bi jox na ... ñi waxee xaacu waxtu àtte bi.” Bëgg a bañ dëgg googu mooy bañ mbind yi Ellen White, te loolu mooy Xelum Kàddug Wax. Ñeenteelu dëgg ak xew-xewu Millerites yi, ak yonnent yi ñetteelu malaaka bi, mooy waxi wax ju tollu ci junni ak ñetti téeméer ak fanweeri at, ji tàmbalee ci at mi “daily” bi jëleesoon na ko, mooy ci 508.

Bu tàmbalee ci 508, junni ñett téeméer ak fanweer-fukk ak juróom-ñaar at dina la yóbbu ci 1843, waaye du rekk 1843; ndaxte waxu yonent bi, ci dëgg, day jëfandikoo bés bu mujj ba noppi ci 1843, ndaxte mu wax ne: “Ku barkeel la ki muñ te agsi ci junni ñett téeméer ak juróom-ñaar-fukk ak juróom fan.” Baat bu Ebrë “naga”, bi ñu tekki ne “agsi”, mooy “laal”, walla “teg loxo ci”. Kon nag, waxu yonent bi tekki na ne: “Ku barkeel la ki muñ te” laal walla teg loxo ci 1843.

Njariñu xaar ci jaar-jaari mbindum Millerite dafa doon ngir ñi ñu xam ne ay janq yu ñaawul lañu, ñi jaar ci njëkk njàqare, waaye teg xel di xaar gis-gis gu yàgg ba ñëwul. Naka la Millerite yi xaaron “gis-gis gu yàgg ba ñëwul” ngir matal léebub fukki janq ya, ak ci Habakuk saar ñaareel bi, ñoom ñu barkeel nañu. Ci waxtu woowu gu yàgg, ñoom gis nañu ne dañuy matal léebu bi, te ne ci mujj ga gis-gis gi dina “wax”. Seen waxtu xaar ak seen njàqare sukkandikoo na ci jàppale bu jubulul ne ñaari junni ak ñetti téeméeri at yi dinañu jeex ci 1843, waaye gis-gis gi dëgg-dëgg ngir 1844 la woon. Seen njàqare sukkandikoo na ci seen xperience bi juddoo ci li atum 1843 jeexee te Kirist dellusiwul. Seen njàqare, ak barke bi ñu yégle woon ci kaw ñi tànn gannaaw loolu di xaar, lépp sukkandikoo na ci bés bu mujj ba very very mujj ci atum 1843, bi “laal” walla “ñëw ba ci”

1844.

Jàmmu njàqare gu njëkk bi, ni mu doon matale léebu fukk janq yi, dees na ko xam te dellu ci ñi Belteshazzar di teewal. Juroomeel dëgg ak jàmmu njàng mi ñi Belteshazzar di teewal dinañu xam mooy ne ci “jeexital fan yi”, Daniel dina “taxaw ci wàllam”.

«Daniela tax na ci yoonam baññ biñ summi kër gi, te leeru dëgg bi di leer ci ay peeñam. Mu ngi tax ci yoonam, di yégle seede bi waroon a xam ci jeexital fan yi.» Sermons and Talks, volume 1, 225, 226.

Millerite yi dajale njub gu ñu ame ci yokkute xam-xam bi jóge ci téereb Daniel, bi ñu ko ubbee ci atum 1798. Ñi Belteshazzar di tektal dinañu itam dund njub gu dale ci yokkute xam-xam bi jóge ci téereb Daniel, bi ñu ko ubbee ci atum 1989. Te itam dinañu xam ne téereb Daniel am na benn njariñ wu bees ci sellal gi ñuy def ci ñaar-fukk ak ñeent junni nit.

“Bu Yàlla joxee nit liggéey bu sell buy mel ni lii, war na taxaw ci wàllu wallam ak ci bérabam ni ko Dañeel defoon, waajal ngir tontu woote Yàlla, waajal ngir matal Ay pexeem.” Manuscript Releases, volume 6, 108.

Ni nekkoon yu nekkoon Laodicee, ñi Belteshazzar di tegtal dinañu xam ne ci téerey Daniel ak Apokalips, yi doon benn téere, la yeesal gu mujj gi ame.

“Bu téer ak Yàlla bind ci Daniel ak Apokalips bi gën a xamleeku, ñi gëm dinañu am benn njàngaleeddu diiné bu bees te wuute yàgg... Benn mbir dina leer ci njàngatug Apokalips bi—mooy ne, jokkoo gi nekk ci diggante Yàlla ak ñoñam, jege na te wóor na.” The Faith I Live By, 345.

Ni ñu nekkoon Laodicea bu njëkk, dinañu xam ni seen xalis mooy Laodicea, te dinañu xam itam ne ci ngëm gu xel, ñu dee nañu ni xuru yax yu wow ci biir xuru; te ngir tontu seed bu jub bi jëm ci seen xalis gu dee te réer, dinañu xam ne seen soxla bu jëkk mooy nekk lu dund.

“Yeesal gu dëgg te mat ci nun moo gën a mag te gën a gaaw ci bépp sunuy soxla. Wut loolu war na nekk sunu jëf ju njëkk.” Selected Messages, téere 1, 121.

Diggante Biibël bi mooy ne ku seet dina gis, te Noonu Xel Mu Sell mi dina leen jiite ngir ñu dég ne téerey Daniel ak Révélation lañuy jur yeesal gu am solo gi.

«Bu nuy mel ni ñoom nit ñi déggee li téere bii di tekki ci nun, dees na gis ci sunu biir benn réewum yeesal gu réy.» Testimonies to Ministers, 113.

Mujjug gis-gis bu mujj bu Daniel, ni ko saraxale ci xaajub fukki ñaar, mu ngi wone xew-xewu moo jur nit ñi Yàlla mujj-a-bés di bind ci kóllëreem, ni ko saraxale ci Belteshazzar, ci bennel verse bu gis-gis bu mujj ba. Foofa Daniel, mi ñu saraxale ni Belteshazzar, xam na ñaari gis-gis yi: gis-gis bu biir bu ñaari junni ak ñetti téeméeri at ak gis-gis bu biti bu ñaari junni ak juróom-ñaar téeméer ak ñaar-fukk at. Xam na “mbir mi,” ak “gis-gis bi.” Xam na gis-gis bu chazon ak gis-gis bu mareh. Xam na noflaay bi ñu daanee kër Yàlla gi ak mbooloom, ak delloo gi ñuy delloo kër Yàlla gi ak mbooloom. Xam na itam ñaari gis-gis yu dexe Ulai ak dexe Hiddekel.

Dina kontine jàngat bii ci article bi ci topp.

“Am nañu soxla njàngum Kàddug Yàlla bu gëna jëgërte; te rawatina, war nañu jox téereb Daniel ak Révélation ngënte bu beesul dara ci jaar-jaari sunu liggéey. Mën na am ay wàll yu nu war a wax lu gën a néew ci mbirum kàttanu Room ak pàppaas bi; waaye war nañu woo xel nit ñi ci li yonent yi ak ndaw ya bind, ci yëgleem Xelum Sillum Yàlla. Xelum Sell mi moo defar mbir yi noonu, muy ci joxe waxu yonent bi ak ci xew-xew yi faññiku, ngir jàngale ne war nañu denc nit ki muy jëfandikookat ba, mu nekk ku làqu ci Kirist, te Boroom Yàlla ju Asamaan ak yoonam ñoo war a manggal. Jàngal téereb Daniel. Delloo xel, tomb bi ci tomb, ci jaar-jaari nguur yi fa mel. Gisleen politig yu mag yi, kureel yi, ak xarekat yu am kàttan, te gis ni Yàlla liggéeye woon ngir toroxal réy-réyu nit, te sànni ndamu nit ci suuf...”

“Leer gi Yàlla joxoon Daniel, ci kanam dafa mel ne ñu ko jox ngir ëpp ci jamono yu mujj yi. Peeñ yi mu gisoon ca wetu dexu Ulai ak Hiddekel, dex yu mag ya ca réewu Shinar, léegi dañuy yegg seen mat, te lépp lu ñu waxoon lui xew dina gaaw a am.”

«Xoolleen xalis yi xeetu Yawut ya nekkoon ba ñu joxe yonent yi nekk ci téereb Daniel.»

“Nañu jox yeneen waxtu yu gën a bare ci jàngat Biibël bi. Nu déggoo kàddu gi ni nu war a déggoo ko. Téereb Peeñ mi ubbees na ak ndigal bu ñuy wax nu nu xam njàngale yi mu yor. ‘Ku jàng mooy boroom barke, ak ñi dégg baat yi ci waxu yonent bii,’ Yàlla wax na, ‘te di sàmm li ñu bind ci biirëm: ndaxte jamono ji jege na.’ Bu nu, ni ab xeet, xamee li téere bii di tekki ci nun, kon dees na gis ci sunu biir mbëggeel gu réy ci yoonu Yàlla. Dëgg-dëgg, xamunu bu baax njàngale yi mu jàngale, doonte am na ndigal bi ñu nu jox, ngir nu seet te jàngat ko.”

“Jàngalekat yi dafa wax ne Daniyel ak Peeñ mi ay téere yu tëj lañu, te nit ñi dëddu nañu leen. Yàlla doxal na loxoam te dàq na ser bi nekkoon ci xeeti kàdduam yooyu, ser boobu ñu bare gisoon ni ay kumpa rekk taxoon ba ñu bañ koo yékkati. Turu ‘Peeñ’ sax weddi na wax ji ne mooy téere bu tëj. ‘Peeñ’ dafay tekki ne lu am solo ngiy feeñ. Dëgg yi nekk ci téere bii ñi ngi jëme ci ñi dund ci fan yii mujj. Nun ngi taxaw, ser bi dekkaloo, ci bérabu sell bu mbirum yoonu Yàlla. Warunu taxaw biti. Danu wara dugg, waaye du ak xel mu yéy, te amul ragal Yàlla, du it ak tànk yu gaaw, waaye ak worma ak ragalu Yàlla. Nu ngi jagleel waxtu wi ay waxi Yàlla yi nekk ci téereb Peeñ mi di mat...”

“Nun am ndigalu Yàlla yi ak seedeel Yeesu Kirist, mooy ruuhu waxu yonent yi. Ay doj yu wertul dara ñu ngi gis ci kàddug Yàlla. Ñi di seet kàddugii war nañu di sàmm seen xel ba mu set. Duñu fenn yépp may seen bëgg-bëgg gu jubadi ci lekk walla naan.”

“Bu ñu defee loolu, xel mu nekk ci bopp bi dina jaaxle; duñu man a muñ coono bu metti bu aju ci gas ba suufe ngir xam tekkiinu yooyu yépp yu jëm ci seen yu mujj ci jaar-jaari nettali suuf si.”

«Bu téerey Danyeel ak Peeñ bi gën a xammee nañu leen, gëmkat yi dinañu am yeneen gu mat sëkk ci seen dund gu diine. Dees na leen may ay gis-gis yu ni mel ne ubbiku nañu bunt yi asamaan, ba xol ak xel di ñu tàllal ci jikko ji ñépp war a sos ngir jot barkeel gi mooy peyug ñi xol set.»

«Boroom bi dina barkeel ñépp ñi di seet ak suufeel ak lewet ngir xam li ñu wone ci Peeñ mi. Téere bii dafa yor lool yu réy, fees ak duggu-ñakka-dee te fees dell ak ndam, ba ñépp ñi koy jàng te xool ko ak cër gu dëgër di jot barkeel bi ñi ñuy wax ne: “ñi dégg baat yi ci waxu yonent bii, te sàmm yi ci bindam.”»

«Benn mbir dina am ci njàngum Téereb Peeñ bi — mooy ne, jokkoo gi nekk diggante Yàlla ak xeeti askanam nag, dafa jege te wóor. »

“Am nañu gis benn lëkkal bu yéeme ci diggante àddina asamaan ak addina sii. Yëf yi ñu révèleel Daniyeel, gannaaw loolu, matalees na leen ak révélation bi ñu jox Yowan ci Dunu Patmos. War nañu jàng te seet bu baax téere yii ñaar. Ñaari yoon Daniyeel laaj na: Ba kaña lay doon ba mu agsi ci mujjug jamono?”

«“Dégg naa, waaye xamuma woon li mu tekki; noonu ma wax ne: Yow sama Boroom, lan mooy mujju mbir yii? Mu ne ma: Demal sa yoon, Daniel, ndax baat yii tēj nañu leen te rëccu nañu leen ba ci jamonoju mujj. Ñu bare dinañu sellaliku, te set wecc, te nattu; waaye ña bon ñi dinañu def lu bon; kenn ci ña bon ñi du ko xam; waaye ñi xel mu leer ñi dinañu ko xam. Te li dale ci waxtu wooye sarax su béss bi, ak taxawal njub ga yóbbe réer gi, dina am junni ak ñaar téeméeri fan ak juróom ñent-fukk. Ku muñ te agsi ci junni ak ñett téeméeri fan ak juróom ñaar-fukk ak juróom, barkeel nga. Waaye yow, demal sa yoon ba mujj ga; ndax dinga noppalu, te taxaw ci sa cër ba ci mujjug fan yi.”»

«Liuro gu gi boppam gi giir Yuda moo ubbil téer bi te may Yowaana xam-xamu li war a am ci jamono yu mujj yii.

“Danyel taxawoon na ci boppam ngir seedeel li ko waroon, te lii dafa nekkoon lu ñu tēj ba keroog mujj gi, bi yégleb malaaka bu njëkk bi di jóge ci sunu àddina. Mbiri yii am nañu solo yu dul jeex ci fan yii mujj; waaye fekk, bi ñuy wax ne: ‘ñu bare dinañu leen sellal, def leen weex, te nattu leen,’ ‘ñi bon dinañu def lu bon: te kenn ci ñi bon du ko xam degg.’ Loolu dëgg la ba fés! Bàkkaar mooy tooñ yoonu Yàlla; te ñi bëggul a nangu leer gi jëm ci yoonu Yàlla, duñu xam tekki yégleb malaaka bu njëkk, bu ñaareel, ak bu ñetteel bi. Téereb Danyel dañu ko ubbi ci peeñu Yowaana, te mu yóbbu nu ba ci kërug-jëf yu mujj yi ci jaar-jaari suuf sii.”

“Na sunuy boppam yi denc ci seen xel ne nu ngi dund ci biir njàqare yi ak musiba yi yu fan yu mujj yi? Jàngal Yeneen yi ci yokkute ak Dañeel. Jàngleen mbir yii.” Testimonies to Ministers, 112–115.